

Folketingets Kulturudvalg
Christiansborg
1240 København K

Kulturministeren
Kulturministeriet
Nybrogade 2
1203 København K

Tlf. : 33 92 33 70
Fax : 33 91 33 88
E-mail : min@kum.dk
Web : www.kum.dk

10. marts 2008

Hermed fremsendes svar på spørgsmål nr. 4 (L 58 - bilag 8), Forslag til ændring af ophavsretsloven (Overdragelse af ophavsret, digitalisering af kulturarven m.v.), stillet af Folketingets Kulturudvalg den 28. februar 2008.

Brian Mikkelsen

Spørgsmål nr. 4

(L 58 - bilag 8), Forslag til ændring af ophavsretsloven (Overdragelse af ophavsret, digitalisering af kulturarven m.v.)
Skrivelse af 28. februar 2008

Svar til Folketingets Kulturudvalg fra kulturministeren.

Spørgsmål:

"Ministeren bedes kommentere det materiale som Forlæggerforeningen og Musikforlæggerforeningen anvendte i forbindelse med sit foretræde for udvalget onsdag den 27. februar 2008, jf. KUU L 58 – bilag 8."

Svar:

I materialet stiller Forlæggerforeningen, IFPI og Dansk Musikforlæggerforening en række spørgsmål til forslaget om en ny § 54 i ophavsretsloven. § 54 handler om overdragelse af ophavsrettigheder, nærmere bestemt om erhververens udnyttelsespligt og ophavsmandens tilbagefaldsret.

Ad spørgsmål 1

Jeg er enig i, at der er en god og veludviklet infrastruktur på det ophavsretlige område i Danmark, herunder en stærk organisering blandt ophavsmændene. Det er imidlertid påvist i Kapitel 3-udvalgets betænkning, at der ikke desto mindre har bredt sig en fast aftalepraksis, hvorefter erhververe af ophavsrettigheder fraskriver sig forpligtelsen til at udnytte disse. Dermed kan erhververne suverænt selv afgøre, hvorvidt overdragne rettigheder skal udnyttes.

Det er på den baggrund, jeg har fremsat forslaget til § 54. Målet er at sikre, at overdragne rettigheder vitterlig udnyttes, og derigennem beskytte ophavsmændene mod, at deres værker ligger ubrugte hen.

Ad spørgsmål 2a

Jeg må afvise, at der med forslaget til § 54 lægges op til begrænsninger i aftalefriheden. Der tages tværimod hensyn til aftalefriheden, idet forslaget lægger op til, at parterne tager konkret stilling til fristen for opfyldelse af udnyttelsespligten i den enkelte aftale, når de alligevel mødes for at forhandle.

Dermed skabes der klarhed og enighed mellem parterne om udnyttelsesfristen helt fra aftalens start, hvilket efter min opfattelse vil bidrage positivt til aftale- og samarbejds-klimaet i det hele taget i branchen.

Ad spørgsmål 2b

Det vil føre for vidt at sammenligne de danske ophavsmænds retsstilling efter forslaget til § 54 med alle udenlandske ophavsmænds retsstilling; dertil er der for mange forskellige udenlandske ordninger.

Jeg vil derfor afgrænse svaret til en sammenligning med nogle lande, som vi normalt sammenligner os med: Tyskland, Sverige og Finland.

I Tyskland indførte man pr. 1. juli 2002 en række nye regler til beskyttelse af ophavsmænd og udøvende kunstnere i forbindelse med overdragelse af udnyttelsesrettigheder. De danske kunstnere har i Kapitel 3-udvalget fremsat ønske om indførelse af lignende regler i Danmark. Som det fremgår af afsnit 2 i det notat, som er oversendt til Kulturudvalget samtidig med lovforslagets fremsættelse (bilag 3), har Kulturministeriet imidlertid afvist at indføre den lange række af ”tyske” regler, idet ministeriet finder, at aftalefriheden bør være det bærende princip for overdragelse af ophavsrettigheder.

På ét enkelt punkt, nemlig erhververens udnyttelsespligt og ophavsmandens tilbagefaldsret efter § 54, foreslås dog en regel, som minder om tysk ret. I henhold til § 41 i den tyske ophavsretslov kan ophavsmanden tilbagekalde en eksklusiv udnyttelsesret, hvis erhververen enten ikke har udnyttet retten eller kun har udnyttet den i utilstrækkelig grad efter en periode på 2 år (og dertil en rimelig påmindelsesfrist), og ophavsmandens berettigede interesser derved krænkes væsentligt. Tilbagekaldsretten kan ikke fraviges på forhånd.

Ifølge § 34 i henholdsvis den svenske og den finske ophavsretslov har ophavsmanden ret til at hæve en forlagsaftale, hvis der ikke er sket udgivelse inden to år fra det tidspunkt, hvor ophavsmanden har indleveret manuskriptet eller lignende. For så vidt angår musikalske værker er fristen fire år. Parterne kan som efter forslaget til § 54 i den danske ophavsretslov aftale, at der skal gælde andre frister end de i loven angivne. Herudover kan det i henhold til svensk og finsk ret aftales, at der slet ikke skal gælde nogen udnyttelsesfrist. På dette punkt stilles de danske ophavsmænd således bedre end de svenske og finske med forslaget til § 54.

Den svenske og finske retsstilling svarer til den danske retsstilling frem til 1995, hvor ophavsretsloven gennemgik en større revision. Det kan i øvrigt oplyses, at man i Sverige planlægger en udredning om reglerne om overdragelse af ophavsrettigheder. Man skal bl.a. se på reglerne om udnyttelsespligt og tilbagefaldsret. Udredningsarbejdet igangsættes formentlig i løbet af foråret 2008.

Dansk Musikforlæggerforening anfører, at de danske ophavsmænds tilbagefaldsret vil sende værker ud i ingenmandsland, hvor de ikke kan udnyttes. I den forbindelse vil jeg gerne understrege, at sigtet med forslaget til § 54 *ikke* er at tilbageføre rettigheder, men derimod at sikre, at overdragne rettigheder vitterlig udnyttes af erhververen. Dette fremgår også klart af bemærkningerne til forslaget. Som jeg tidligere har anført i mit svar til Kulturudvalget på spørgsmål nr. 1, er dét, at flere rettighedshavere skal blive

enige om udnyttelsen af samme værk, en generel ophavsretlig problematik, som ikke er speciel for tilbagefaldstilfælde.

Ad spørgsmål 3a

Af principielle grunde kan jeg ikke kommentere fortolkningen af aftalelovens § 36.

Hvis en aftalt udnyttelsesfrist er reel, vil formålet med § 54 være opfyldt. De aftalte udnyttelsesfrister vil naturligvis variere fra aftale til aftale, fra værk til værk og fra udnyttelsesform til udnyttelsesform.

Ad spørgsmål 3b

Spørgsmålet synes at bero på en misforståelse.

Jeg vil derfor gerne illustrere tankegangen bag forslaget til § 54 med et eksempel:

En ophavsmand overdrager retten til udgivelse af en opera til et musikforlag, og det aftales, at udgivelsen skal ske inden fem år. Hvis operaen ikke er udgivet inden fem år, falder retten tilbage til ophavsmanden. Hvis operaen derimod er udgivet inden fem år, finder § 54 ikke længere anvendelse på aftalen; operaen er ude på markedet, og dermed har § 54 udtømt sin funktion. Efterfølgende uenighed om fx markedsføringen af eller afregningen i forhold til operaen reguleres således ikke af § 54, men derimod af kontraktrettens almindelige regler. Det samme gælder spørgsmål om antal udgivelser, oplag m.v.

Ad spørgsmål 4

Jeg må korrigere den misforståelse, at forslaget til § 54 lægger op til en fast udnyttelsesfrist på 3 år. Forslaget giver tværtimod mulighed for, at parterne konkret kan aftale en anden frist, fx af hensyn til branchens kapitalgrundlag og investeringsmuligheder.

Ad spørgsmål 5

Det fremgår af de specielle bemærkninger til forslaget til § 54, hvad der skal til, for at udnyttelse har fundet sted:

”De overdragne rettigheder falder tilbage til ophavsmanden i det omfang, erhververen ikke har iværksat den aftalte udnyttelse af værket. Manglende iværksættelse foreligger både, hvis erhververen aldrig har påbegyndt udnyttelsen, og hvis udnyttelsen er påbegyndt, men ikke fremmet. Tilbagefaldet sker i det omfang, erhververen ikke har iværksat den aftalte udnyttelse af værket. Har en ophavsmand overdraget retten til at udnytte et manuskript dels som bog, dels som film, og rettighedserhververen kun har iværksat bog-

udgivelsen, vil ophavsmanden således kunne bringe aftalen til ophør for så vidt angår filmrettighederne.

Tilbagefaldsretten er efter forslaget til § 54, stk. 1, 2. pkt., betinget af, at ophavsmanden giver erhververen et varsel på 6 måneder. Heri ligger, at erhververen, efter modtagelse af ophavsmandens meddelelse om, at aftalen bringes til ophør på grund af manglende udnyttelse, har 6 måneder til at iværksætte udnyttelsen og således opfylde sin udnyttelsespligt. Værket skal ikke nødvendigvis være udgivet eller lignende i dette tidsrum. Det er tilstrækkeligt, at erhververen har truffet rimelige forberedelser til værksudnyttelsen og har fremmet processen uden unødigt forsinkelse. Hvis erhververen iværksætter og fremmer den aftalte udnyttelse inden varslets udløb, kan ophavsmanden ikke bringe aftalen til ophør, jf. forslaget til § 54, stk. 1, 3. pkt. Har erhververen uagtet ophavsmandens varselning derimod ikke iværksat udnyttelsen af værket – eller iværksat udnyttelsen, men ikke fremmet den – kan ophavsmanden gøre tilbagefaldsretten gældende efter varslets udløb.”

Ad spørgsmål 6

Hvordan udgivere tilrettelægger deres forretningsmodeller, fx med hensyn til fastsættelse af tidspunkter for analoge og digitale udgivelser, hverken kan eller vil jeg udtale mig om.

Jeg vil derimod gerne fastholde mit svar til Kulturudvalget på spørgsmål nr. 1, idet jeg stadig ikke tror på forlæggernes dystre forudsigelser om udgivere, der tvinges til at træffe økonomisk uhensigtsmæssige dispositioner.

Ad spørgsmål 7

Det bemærkes, at lovforslaget ikke ændrer ved den almindelige loyalitetsforpligtelse mellem to parter, der har indgået en aftale.